

Barraca 1 de la Serra Gallina

Rellinars

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Serra de Gallina
Emplaçament Entre el Gibert de dalt i Casajoana
Alçada: 372

Coordenades:

Latitud: 41.6447
Longitud: 1.9162
UTM Est (X): 409744
UTM Nord (Y): 4610896

Classificació

Número de fitxa 08179 - 170
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Modern Popular
Segle XVIII-XX
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Caldria re col·locar la pedra exterior de tancament de la volta i recobrir-la amb terra per tal de preservar-la.
Protecció Legal
Observacions protecció: Decret 27/2011 del Consell Comarcal del vallès Occidental
Accés Díficil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08178A0100001100000H
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 09/03/2019 - 01:00

Descripció

Barraca de pedra seca situada a la Serra Gallina. Per accedir-hi cal agafar el Camí del Gibert a Casajoana que neix pel darrera mateix de la masia del Gibert, a mà dreta de la bassa. Un centenar de metres més endavant hi ha un revolt tancat. En aquest indret cal agafar el corriol que trenca a mà dreta i que resseguint la carena ens hi porta directament.

Es tracta d'una construcció aèria aïllada, construïda al damunt d'una codina. És de planta circular (2,50 m de diàmetre interior). Feta de pedra irregular desbastada, falcada amb pedruscall. La porta d'accés, destaca per la seva monumentalitat. Té una única llinda, plana; està orientada al sud (1,30 m d'alçada per 0,63 m d'amplada màxima i mínima a l'interior de 0,50 m). Els murs tenen un gruix de 0,65 metres. La coberta, molt ben executada és de volta per aproximació de filades amb un lleuger desplaçament a nivell del tancament. L'alçada màxima a l'interior és de 2,30 metres. Conserva tot voladís (que mesura des del terra 1,85 metres) característic que impedeix les filtracions d'aigua en cas de pluja. Ha perdut el recobriment exterior característic de terra i pedruscall amb estrat herbaci que impermeabilitza l'interior de l'habitable. A l'interior hi ha tres tinells o cocons, dos d'ells superposats. L'individual està situat entrant a mà dreta, arran de terra (0,40 m d'amplada per 0,20 d'alçada per 0,70 m de fondo). El superposat està ubicat al davant mateix de la porta. L'inferior, situat arran de terra mesura 0,50 m d'amplada per 0,40 m d'alçada per 0,50 m de fondo, mentre que el superior fa 0,40 m d'amplada per 0,35 m d'alçada per 0,60 m de fondària. Té una espitllera orientada a l'oest.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra de construccions de pedra seca, amb el codi número 9445.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Rellinars aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterassar el terreny i també en tines.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de

pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

PLANS MAESTRA, Jaume (2009). Arquitectura tradicional rural en pedra seca a la comarca del Bages. Ajuntament de Bellpuig i Publicacions d l'Abadia de Montserrat.

RECULL HISTÒRIC DE MURA (2017). Pedra seca, pedra viva. Patrimoni vitícola i desenvolupament econòmic. Ponències i comunicacions de la IX Trobada d'Estudis per a la preservació del patrimoni de la pedra seca als Països Catalans.

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

